

Jánosík megmenekülése az éhhaláltól

Jánosík mondákat Bajmócon is ismernek. Állítják azonban, hogy az ő Jánosíuk nem az a hírhedt, híres rablóvezér, aki Zólyom, Trencsén és Liptóban tartózkodott, hanem egy másik Jánosík, aki 400 év előtt élt. Mindazáltal több olyan vonás van a bajmóci Jánosíkban, mely mégis csak az 1713-ban kivégeztetett Jánosíkról ragadtak át az ő hősükre, pl. hogy ereje „a derekában volt”, 12 társa volt, stb.¹

A bajmóci vár középső udvarán mély, de kevés vizet tartalmazó kút van, melyből barlangokba juthatni. Ebből négy alagút négy különböző világtájba vezet. A leghosszabb állítólag a zayugróci várig, onnan tovább a Zobor aljába, Zoárdus barlangjáiig vezet. Ezen alagutakban rejtőzködött Jánosík, korának leghíresebb rablója 12 társával, ide rejtették rengeteg kincseiket.

A rablókat sokáig hiába keresték, sehogy sem tudtak rejtekhelyeikre akadni. Végre mégis elfogtak őket, s kimondották rájuk a halálos ítéletet. Jánosíkot éhhalálra, a többit akasztásra ítélték. Jánosíkot a vár földalatti börtönébe zárták, csak Irtványon lakó leánya látogathatta meg, csecsemőjével. Őt is gondosan átkutatták, nehogy ételt vigyen apjának. Már néhány hónapig el volt zárva, s csodálatosan még mindig élt. Akkor megkegyelmeztek neki, persze nem tudták, hogy leánya szoptatta, mindennapi látogatása alkalmával.

Jánosík a vár szolgálatába állt, s életfogytiglan híven szolgálta urát. A várban sokáig mutatták kéz- és lábbékóit, s a rajta levő súlyokat, melyeket munka közben hordott.

A bajmóci vár egyik folyosóján, a Hunyadi traktus alatt, egy régebbi nagy olajfestményt őriznek, mely állítólag családi jelenetet ábrázol Jánosík életéből. Egy parasztszobában lócán ül egy fiatal menyecske, gyermeket tart ölében, s mellére mutat. Mellette fiatal férfi ül, aki kedvesen hozzásimul. A szoba egyik sarkában teli zsákok állanak, a szoba istállóba nyílik, a nyitott ajtón át néhány ló látható. A férfit Jánosíknak, a nőt pedig leányának tartják, aki apját megmentette az éhhaláltól.

¹ Ethnographia 1895. évf. 235. 1.